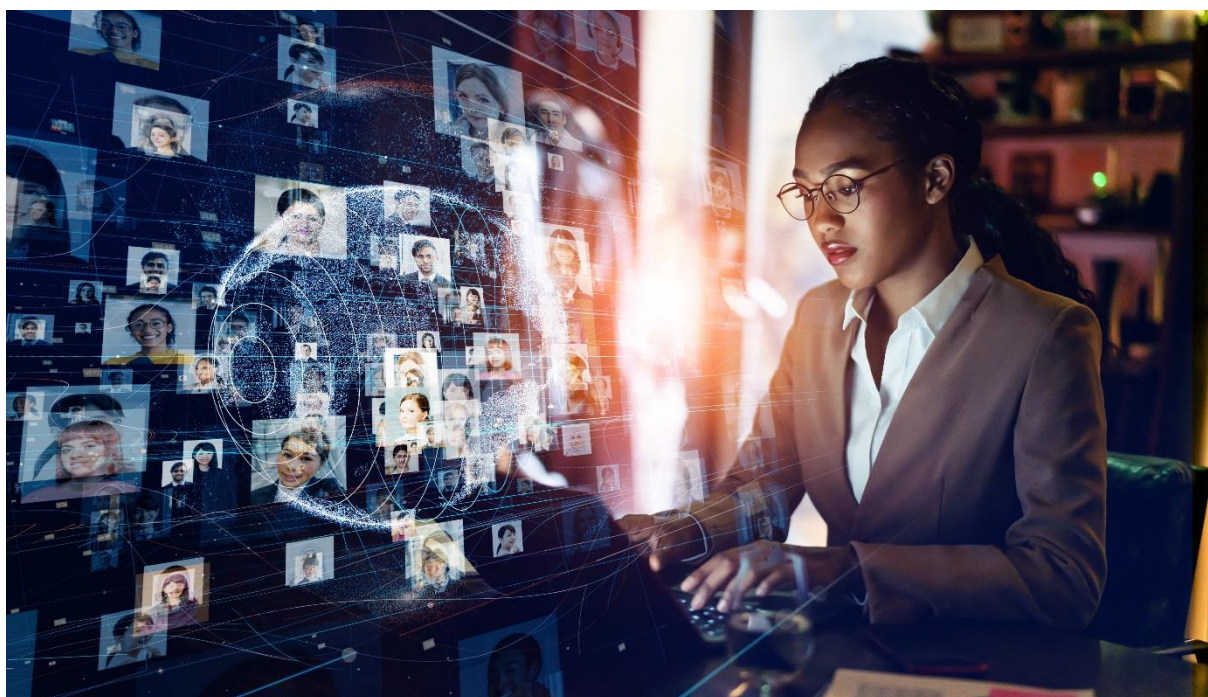

Edward Snowden. Historia amerykańskiego demaskatora

Opracował: Dominik Wilczyński¹, 19.12.2020 r.

Na początku warto zadać sobie pytanie: czy nie rozstając się na co dzień z telefonem albo laptopem, jesteśmy w ogóle bezpieczni? Kto zbiera i zarządza naszymi danymi? Informacje o nas mogą służyć do rozmaitych celów: posłużyć zarówno do udaremnienia ataku terrorystycznego, jak i wpływania na wynik wyborów. W dobie cyfryzacji, nowoczesnych technologii, elektrycznych samochodów czy inteligentnych budynków warto na chwilę się zatrzymać i przeanalizować zapomnianą już historię Edwarda Snowdena.

Fot. iStock by Getty Images. Metamorworks

Na początku listopada 2020 r. media podały informację, że Edward Snowden ubiega się o rosyjskie obywatelstwo². Jak sam napisał na Twitterze: „Po latach rozłąki z rodzicami moja

---

¹ We współpracy z Adamem Balickim.

² A. Roth, *Edward Snowden applies for Russian citizenship for sake of future son*, „The Guardian”, 2.11.2020, <https://www.theguardian.com/us-news/2020/nov/02/edward-snowden-applies-for-russian-citizenship-for-sake-of-future-son>, 2.11.2020.

żona i ja nie chcemy być oddzieleni od naszego syna. Dlatego w dobie pandemii i zamkniętych granic staramy się o podwójne obywatelstwo amerykańsko-rosyjskie”³.

Historia Snowdena

Edward Snowden jest 37-letnim programistą. Urodził się w Stanach Zjednoczonych w Karolinie Północnej. W 2006 roku podjął pracę w CIA. W 2009 roku – z powodu podejrzeń o włamanie się do tajnych plików – sam się zwolnił, by pracować dla prywatnych kontrahentów, takich jak Dell czy Booz Allen Hamilton. W firmie Dell pracował jako podwykonawca w biurze NSA⁴ (amerykańskiej agencji wywiadowczej) w Japonii, po czym został przeniesiony do biura na Hawajach. Niedługo później zmienił pracę, zatrudniając się w Booz Allen. Firma ta również była podwykonawcą dla NSA. Pracował dla niej tylko trzy miesiące⁵. Co ciekawe, w 2016 roku Harold Thomas Martin, inny pracownik tej firmy, również został oskarżony o kradzież ściśle tajnych dokumentów NSA⁶.

Podczas swojej wieloletniej pracy Snowden zauważył, że codzienny zasięg inwigilacji stosowanej przez NSA jest ogromny. Pracując dla Booz Allen, zaczął kopiować ściśle tajne dokumenty NSA. Stworzył w ten sposób dokumentację praktyk, które uznał za inwazyjne i niepokojące. Po zebraniu wystarczającej ilości tajnych dokumentów oświadczył swojemu przełożonemu, że potrzebuje urlopu z powodów medycznych. 20 maja 2013 r. Snowden poleciał do Hongkongu, gdzie zorganizował tajne spotkanie z dziennikarzami brytyjskiego „The Guardian” i reżyserką Laurą Poitras⁷.

6 czerwca 2013 r. „The Guardian” ujawnił dokumenty zebrane przez Snowdena. Wśród nich znalazł się m.in. nakaz wydany przez Trybunał Nadzoru Wywiadu Zagranicznego⁸, który wymagał od firmy Verizon – czyli największego operatora telefonii komórkowej w Stanach Zjednoczonych – codziennych informacji na temat działań telefonicznych. Nakaz dotyczył nie tylko rozmów mających miejsce na terenie USA, ale również między USA a innymi

---

³ Wpis na profilu Edwarda Snowdena, „Twitter”, 1.11.2020, <https://twitter.com/snowden/status/1323024457645105153>, 13.12.2020.

⁴ About us, <https://www.nsa.gov/about/>, 13.12.2020.

⁵ Edward Snowden Biography, „Biography”, 18.09.2020, <https://www.biography.com/activist/edward-snowden>, 2.11.2020.

⁶ New security breach at the NSA as contractor is arrested, „Euronews”, 6.10.2016, <https://www.euronews.com/2016/10/06/new-security-breach-at-the-nsa-as-contractor-is-arrested>, 2.11.2020.

⁷ Edward Snowden Biography...

⁸ About the Foreign Intelligence Surveillance Court, <https://www.fisc.uscourts.gov/about-foreign-intelligence-surveillance-court>, 13.12.2020.

państwami⁹. Państwowa instytucja zbierała metadane telekomunikacyjne¹⁰, czyli informacje dotyczące ilości połączeń czy sms-ów, ich lokalizacji, czasu trwania, numerów telefonów rozmówców czy numerów IMEI¹¹.

Następnego dnia „The Guardian” i „The Washington Post” opublikowały ujawnione przez Snowdena informacje o PRISM¹², czyli tajnym programie NSA umożliwiającym dostęp wywiadowi USA do danych zgromadzonych na serwerach największych przedsiębiorstw branży internetowej, takich jak Microsoft, Google, Facebook, YouTube czy Apple. W kraju i na świecie zawrzało. Zdarzenie to doprowadziło do licznych debat¹³.

– Jestem gotów poświęcić moje poprzednie życie, ponieważ nie mogę z czystym sumieniem pozwolić rządowi USA na niszczenie prywatności, wolności w Internecie i podstawowych wolności ludzi na całym świecie za pomocą masywnej maszyny monitorującej, którą potajemnie budują – mówił Snowden w wywiadach udzielonych w pokoju hotelowym w Hongkongu. Konsekwencje jego ujawnień rozwijały się przez kolejne miesiące, włączając w to batalię prawną o gromadzenie danych telefonicznych przez NSA¹⁴.

14 czerwca 2013 roku rząd USA oskarżył Snowdena o „kradzież mienia rządowego”, „nieuprawnione przekazywanie informacji o obronie narodowej” i „umyślne przekazywanie poufnych informacji wywiadowczych nieupoważnionej osobie”¹⁵. Snowden zbiegł więc do Rosji. Zanim otrzymał tymczasowe pozwolenie na pobyt, przebywał przez pięć tygodni na lotnisku¹⁶. W 2020 r. otrzymał pozwolenie na stały pobyt¹⁷.

---

⁹ Verizon forced to hand over telephone data – full court ruling, „The Guardian”, 6.06.2013, <https://www.theguardian.com/world/interactive/2013/jun/06/verizon-telephone-data-court-order>, 13.12.2020.

¹⁰ Wojciech Klicki, *Metadane – megaproblem*, „Panoptykon”, 19.05.2014, <https://panoptykon.org/wiadomosc/metadane-megaproblem>, 13.12.2020.

¹¹ M. Frączak, *Co to jest numer IMEI i do czego może być potrzebny?*, „Dziennik Prawny”, 3.07.2019, <https://www.dziennikprawny.pl/pl/a/co-to-jest-numer-imei-i-do-czego-moze-byc-potrzebny>, 13.12.2020.

¹² T.C. Sottek i Janus Kopfstein, *Everything you need to know about PRISM*, „The Verge”, 17.07.2013, <https://www.theverge.com/2013/7/17/4517480/nsa-spying-prism-surveillance-cheat-sheet>, 8.11.2020.

¹³ *Edward Snowden Biography...*

¹⁴ *Tamże.*

¹⁵ *Tamże.*

¹⁶ *NSA whistleblower Edward Snowden granted extended stay in Russia*, „Euronews”, 18.01.2017, <https://www.euronews.com/2017/01/18/nsa-whistleblower-edward-snowden-granted-extended-stay-in-russia>, 2.11.2020.

¹⁷ *Edward Snowden granted permanent residency in Russia, his lawyer confirms*, „Euronews”, 23.10.2020, <https://www.euronews.com/2020/10/23/edward-snowden-granted-permanent-residency-in-russia-his-lawyer-confirms>, 2.11.2020.

Niektórzy obserwatorzy potępili Snowdena, uważając go za zdrajcę, inni poparli jego sprawę. Ponad 100 tys. osób podpisało w 2013 r. internetową petycję, prosząc ówczesnego prezydenta Baracka Obamę o ułaskawienie Snowdena¹⁸. Nie doszło to jednak do skutku i Snowden przebywa do dziś na terenie Rosji. Donald Trump w sierpniu 2020 r. podczas swojej kampanii prezydenckiej stwierdził, że rozważa ułaskawienie Snowdena¹⁹.

W 2015 r. w Stanach weszła w życie ustawa o wolności USA (USA Freedom Act). Zwolennicy ustawy twierdzili, że przepisy te skutecznie zakończą masową inwigilację, a inni, że zakres jej działań nie będzie wystarczający. Podczas debat związanych z wyciekami danych z NSA, urzędnicy, w tym Barack Obama, twierdzili, że inwigilacja NSA służyła do ratowania życia i udaremniła dziesiątki zamachów terrystycznych skierowanych przeciw Stanom Zjednoczonym²⁰.

W tak szybko rozwijającym się świecie powinniśmy zwrócić szczególną uwagę na zagrożenia wynikające z korzystania z nowoczesnych technologii. Dzięki takim osobom, jak Edward Snowden zwiększa się wiedza społeczeństwa na tematy związane z bezpieczeństwem i wolnością. Zjawisko to otrzymało nawet swoją nazwę: efekt Snowdena (ang. *Snowden effect*)²¹.

---

¹⁸ *Edward Snowden Biography...*

¹⁹ A. Kavi, *Trump Says He'll Look Into a Pardon for Edward Snowden*, „The New York Times”, 23.10.2020, <https://www.nytimes.com/2020/08/15/us/politics/trump-snowden-esper.html>, 13.12.2020.

²⁰ P. Eddington, *The Snowden Effect, Six Years On*, „Just Security”, 6.06.2019, <https://www.justsecurity.org/64464/the-snowden-effect-six-years-on/>, 8.11.2020.

²¹ *The Snowden Effect: definition and examples*, „PressThink”, 5.07.2013, <https://pressthink.org/2013/07/the-snowden-effect-definition-and-examples/>, 8.11.2020.